

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА
ЦЕНТЪР „МАГИСТЪРСКО ОБУЧЕНИЕ”
КАТЕДРА „ОБЩА ИКОНОМИЧЕСКА ТЕОРИЯ“

УТВЪРЖДАВАМ:

Ректор:

(Проф. д-р Пл. Илиев)

У Ч Е Б Н А   П Р О Г Р А М А

ПО ДИСЦИПЛИНАТА: **“ИКОНОМИКА НА ПЕРСОНАЛА”;**

ЗА СПЕЦ: **„Мениджмънт на човешките ресурси“; ОКС „магистър“**

КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: **5; СЕМЕСТЪР: 10;**

ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: **180 ч.; в т.ч. аудиторна 45 ч.**

КРЕДИТИ: **6**

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНТСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН

<i>ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ</i>	<i>ОБЩО(часове)</i>	<i>СЕДМИЧНА НАТОВАРЕНОСТ (часове)</i>
ЛЕКЦИИ	30	2
УПРАЖНЕНИЯ (семинарни занятия/ лабораторни упражнения)	15	1
ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	135	

Изготвили програмата:

1. ....
(проф. дин. Ивона Якимова)

2. ....
(гл. ас. д-р Александър Б. Тодоров)

Ръководител катедра: .....
„Обща икономическа теория“ (проф. д-р Зоя Младенова)

I. АНОТАЦИЯ

Икономиката на персонала се занимава с описанието и анализа на икономически проблеми свързани с човешките ресурси на фирмата. Те включват класически аспекти като набирането, организацията и стимулирането на персонала, както и проблеми свързани с работата в екип и нематериалното стимулиране. Специфично за дисциплината е приложението на икономическия подход и методи, които се отличават с прецизен математически апарат за намирането на компромиси между ползите и разходите, които в практиката трябва да бъдат балансиране.

Целта на курса е да предостави на студентите основните теоретични и аналитични инструменти за описание и анализ на трудовите взаимоотношения в практиката. По този начин, учебният процес по дисциплината способства за усъвършенстване на подготовката и уменията за вземане на ефективни решения. Темите се основават на разширен микроикономически анализ на персонала, който включва решаване на проблеми свързани с асиметричност на информацията при подбора на персонал, инвестициите в човешки капитал, транзакционните разходи и взаимоотношенията „принципал - агент“.

Участието в курса предполага по време на лекциите студентите да се запознаят със същността на проблемите на концептуално равнище, както и с основното съдържание на преподавания материал. Наличието на достатъчна учебна и помощна литература на български и английски език, от друга страна, изисква от студентите системна самостоятелна работа за усвояване на теоретичните анализи чрез решаване казуси от фирмената практика.

II. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ

No. по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ	БРОЙ ЧАСОВЕ		
		Л	СЗ	ЛУ
ТЕМА 1. ВЪВЕДЕНИЕ В ИКОНОМИКАТА НА ПЕРСОНАЛА		2	1	
1.1.	Транзакции и индивиди в организациите.			
1.2.	Ефективност на организацията.			
1.3.	Проблеми на координацията и мотивацията в организациите.			
ТЕМА 2. ТЕОРИЯ НА ПРОИЗВОДСТВОТО И ОПТИМАЛНИ РЕШЕНИЯ ПРИ НАЕМАНЕ НА ПЕРСОНАЛ		2	1	
2.1.	Производствена функция.			
2.2.	Пределен продукт и пределен приход на труда.			
2.3.	Оптимално набиране на персонал.			
ТЕМА 3. АСИМЕТРИЧНОСТ НА ИНФОРМАЦИЯТА ПРИ НАБИРАНЕ НА ПЕРСОНАЛ		2	1	
3.1.	Теория на неблагоприятния подбор.			
3.2.	Пазарен провал при асиметричност на информацията.			
ТЕМА 4. РЕШЕНИЯ НА ПРОБЛЕМА С АСИМЕТРИЧНОСТ НА ИНФОРМАЦИЯТА		2	1	
4.1.	Скрининг на кандидатите за работа.			
4.2.	Намаляване на асиметричността чрез сигнализиране на производителността			
ТЕМА 5. ЧОВЕШКИ КАПИТАЛ – ТЕОРИЯ И ПРИЛОЖЕНИЯ		2	1	
5.1.	Теория на човешкия капитал.			
5.2.	Инвестиции в образование.			
5.3.	Инвестиции в обучението на работното място.			
ТЕМА 6. ИКОНОМИЧЕСКИ АНАЛИЗ НА ТЕКУЧЕСТВОТО		2	1	

6.1.	Ползи и разходи на текучеството.			
6.2.	Аукционни методи за задържане на персонал.			
6.3.	Икономически анализ на съкращенията.			
ТЕМА 7. ТРАНЗАКЦИОННИ РАЗХОДИ И ОРГАНИЗАЦИЯ НА ПЕРСОНАЛА		2	1	
7.1.	Теория на транзакционните разходи.			
7.2.	Транзакционни разходи при централизирана организация.			
7.3.	Транзакционни разходи при децентрализирана организация.			
ТЕМА 8. ИКОНОМИЧЕСКИ АСПЕКТИ НА ФОРМИТЕ НА ОРГАНИЗАЦИОННА СТРУКТУРА		2	1	
8.1.	Плоски и йерархични структури.			
8.2.	Хибридни и мрежови структури.			
8.3.	Решаване на координационни проблеми.			
ТЕМА 9. ЗАПЛАЩАНЕ НА ПЕРСОНАЛА – КОМПРОМИС МЕЖДУ РИСК И СТИМУЛИ		2	1	
9.1.	Контрактна теория.			
9.2.	Базов модел „Принципал - Агент“.			
9.3.	Морален риск.			
ТЕМА 10. ИКОНОМИЧЕСКИ ПОДХОДИ ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА МОРАЛНИЯ РИСК		2	1	
10.1.	Структура на заплащането при морален риск.			
10.2.	Мониторинг на изпълнението.			
10.3.	Избор на оптимален договор.			
ТЕМА 11. ПРОБЛЕМИ НА ЗАПЛАЩАНЕТО ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МНОЖЕСТВО ЗАДАЧИ		2	1	
11.1.	Принцип на еквивалентната компенсация.			
11.2.	Проблеми при оценка на изпълнението.			
11.3.	Роля на нефинансовите възнаграждения.			
ТЕМА 12. ПРОБЛЕМИ НА ЗАПЛАЩАНЕТО ПРИ ЕКПИНА РАБОТА		2	1	
12.1.	Базов модел на екипно производство.			
12.2.	Оптимални усилия в екип.			
12.3.	Решаване на проблема с неоптимални усилия на отделни участници в екипа.			
ТЕМА 13. ЕФЕКТИВНО ЗАПЛАЩАНЕ, РЕПУТАЦИЯ И СПРАВЕДЛИВОСТ		2	1	
13.1.	Размер на ефективното възнаграждение.			
13.2.	Репутация и релационални договори.			
13.3.	Справедливост и възнаграждения.			
ТЕМА 14. ЗАПЛАЩАНЕ, ОБВЪРЗАНО С КАРИЕРНОТО ИЗРАСТВАНЕ		2	1	
14.1.	Икономическа роля на повишенията.			
14.2.	Подходи при кариерното израстване.			
14.3.	Структура на кариерно обвързаните заплащания.			
ТЕМА 15. ИКОНОМИЧЕСКИ АСПЕКТИ НА ТРУДОВИТЕ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ		2	1	
15.1.	Роля на транзакционните разходи за взаимоотношенията между персонал и фирма.			
15.2.	Координация между работодател и персонал.			
Общо:		30	15	

III. ФОРМИ НА КОНТРОЛ:

№. по ред	ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА	Брой	ИАЗ ч.
1.	Семестриален (текущ) контрол		
1.3.	Казуси	4	40
1.4.	Работа върху препоръчителната литература	1	55
Общо за семестриален контрол:		6	95
2.	Сесиен (краен) контрол		
2.1.	Изпит/текуща оценка (писмен с решаване на казуси)	1	40
Общо за сесиен контрол:		1	40
Общо за всички форми на контрол:		7	135

IV. ЛИТЕРАТУРА

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА (ОСНОВНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. ЛЕЙЗИЪР, ЕД., ГИБС, М. (2009) *Икономика на персонала*. София: Класика и стил.
2. КАНЕВ, Д. (2009) *Икономика на персонала*. Варна: Е-литера Софт.
3. LAZEAR, E., GIBBS, M. (2015) *Personnel Economics in Practice*. 3rd Ed. Hoboken: Wiley.
4. NEILSON, W. (2015) *Personnel Economics*. Knoxville: University of Tennessee.
5. LAZEAR, E. (2011) *Inside the Firm: Contributions to Personnel Economics*. Oxford Univ. Press.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА (ДОПЪЛНИТЕЛНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. ЗАРЕВА, И. (2010) Човешкият капитал в България. София: АИ „Проф. Марин Дринов“.
2. КАМЕНОВ, К. (2016) Групови решения – поведенчески анализ. Икономическа мисъл. 2016(1). с. 3-13.
3. КАНЕВ, Д. (2016) *Архитектура на избора (Съветите на поведенческата икономика)*. Варна: Е-литера Софт.
4. МАВРОВ, ХР. (2013) Трудови разходи и конкурентоспособност в България и другите страни от Централна и Източна Европа. *Известия на съюза на учените – Варна, Серия „Икономически науки“*. с. 15-24.
5. МЛАДЕНОВА, З. (ред.) и др. (2012) *Микроикономика*. Варна: Стено.
6. СЕДЛАРСКИ, Т. (2013) *Нова институционална икономика*. София: Университетско издателство "Св. Климент Охридски".
7. ТОДОРОВ, А. (2015) Емпиричен анализ на икономическата концентрация в най-големите български фирми за периода 2006-2013. // *Диалог*, 2015, 1, стр. 44-57.
8. ЯКИМОВА, И. (ред.) и др. *Социално-икономически измерения на рецесионната българска икономика в периода 2008 – 2013 г.* Варна: Стено.
9. BESANSKO, D., DRANOVE, D., SHANLEY, M., SCHAEFER, S. (2013) *Economics of Strategy*. 6th Ed. Hoboken: Wiley.
10. BRICKLEY, J., SMITH, C., ZIMMERMAN, J. (2016) *Managerial Economics and Organizational Architecture*. 6th Ed. New York: McGraw Hill.
11. BORJAS, G. (2013) *Labor Economics*. 6th Ed. New York: McGraw Hill.
12. DAVIS, J. (2011) *Statistics for Compensation: A Practical Guide to Compensation Analysis*. Hoboken: Wiley.
13. GIBBONS, R., ROBERTS, J. (2013) *The Handbook of Organizational Economics*. Princeton & Oxford: Princeton University Press.
14. McCONNEL, C., BRUE, S., MACPHERSON, D. (2016) *Contemporary Labor Economics*. 11th Ed. New York: McGraw Hill.
15. TOUTKOUSHIAN, R., PAULSEN, M. (2015) *Economics of Higher Education: Background, Concepts, and Applications*. Heidelberg: Springer.